

BELLPUIIG

ARTÀ

19 NOVEMBRE 1983

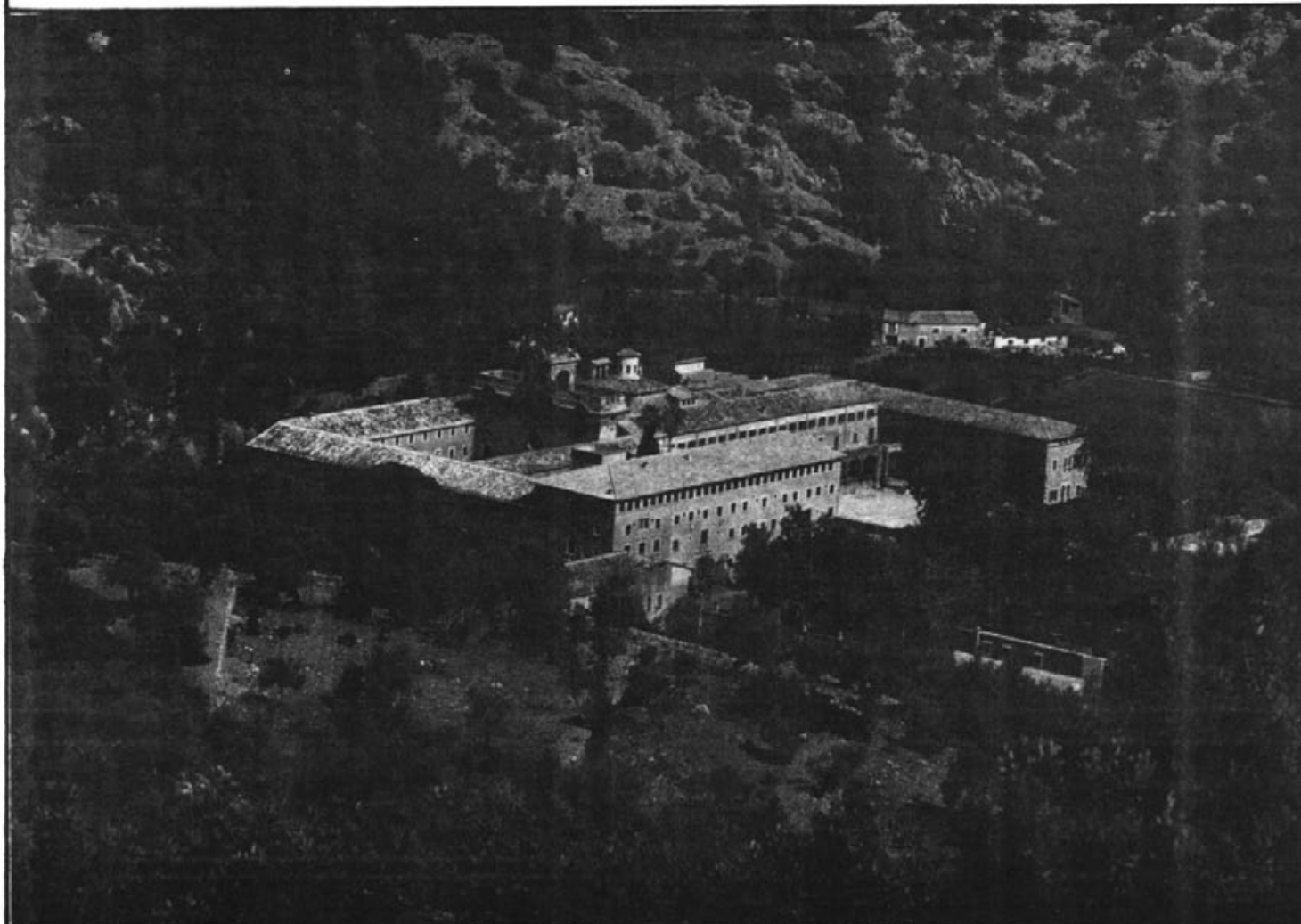
1983

Nº 69

- EPOCA IV - ANY XXIV -

REVISTA QUINZENAL

ANY DE LLUC

ANEM TOTS A LLUC

Tots els pobles de Mallorca han tengut sempre tirada a Lluç. També Artà, adesiara, ha peregrinat al Santuari enclavat dins el cor de les muntanyes de Mallorca.

Mai no hi ha faltat en anys singulars, com és ara l'any 1909, en què es commemoraven els vint-i-cinc anys de la Coronació de la Mare de Déu de Lluç. Semblantment, 121 artanencs pujaren a Lluç, en el cinquantè aniversari, dia 25 de setembre de l'any 1934, juntament amb el rector Mn. Joan Rubí. La peregrinació d'aquest any coincidí amb les peregrinacions de Santanyí, La Soledad, Génova i La Vileta.

Els peregrins, rebuts per la Comunitat i Escolania de Lluç, saludaren la Verge amb el càntic de la Salve. La Missa de Comunió fou celebrada per Mn. Llorenç LLiteras, aleshores rector de Santanyí i la Missa Solemne pel rector d'Artà, Mn. Joan Rubí.

Al capvespre hagué lloc la processó del Rosari i posteriorment es cantà la Salve final de comiat.

A. Gili

ANY DE LLUC

Dia 27 de Novembre de 1983

PEREGRINACIO DE LA COMARCA DE LLEVANT

Parròquies d'Artà, Cala Ratjada, Capdepera, Colònia de Sant Pere, Sant Llorenç des Cardassar, Son Carrió, Son Servera i Cala Millor.

PROGRAMA

Partida:

- 1) Pels qui volen pujar a peu des de Caimari a Lluc, la partida dels autocars serà a les 6 del mati al carrer de la Gran Via.
- 2) Pels qui volen pujar a Lluc en autocar, la partida serà a les 8 del mati, també al carrer de la Gran Via.

A les 10 del mati:

A la Font Cuberta, trobada de tots els pelegrins. Després d'una breu celebració, arribada davant el PORTAL MAJOR i benvinguda de la Comunitat.
Salutació a la Mare de Déu de Lluc.

A les 11'30:

Concelebració Eucarística a l'Acolliment del Centenari.

A les 13:

A l'Acolliment de la Font Cuberta, DINAR DE GERMANOR. (Pa taleca).

A les 14'30:

A l'Acolliment del Centenari, FESTA DEL POBLE (cants, glossats, jocs, balls, etc.).

A les 16'30:

Concentració a la placeta del lledoner i ROSARI pel pujol dels Misteris i de la Trobada. A la Basilica, SALVE POPULAR i comiat a la Mare de Déu de Lluc.

INSCRIPCIONS:

Fins dia 21 de Novembre a les 10 del vespre.

LLOCS D'INSCRIPCIO:

CONVENT DELS PARES FRANCISCANS. RESIDENCIA "SA POSADA DELS OLORS". MERCERIA GELABERT, C/.Major,7, I CARNISSERIA CA'N RAFEL, C/.de STA. CATALINA,20.

PREU: 450 Pessetes.

Nota: Amb motiu de la Peregrinació, el diumenge dia 27 només hi haurà les següents misses:

A les 19'30, a la Parròquia. i a les 20 al Convent.

ECOS

REVISTA QUINZENAL
Nº 69 Epoca IV 19 novembre 1983

DIRECTOR :

Rafel Umbert i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ :

Miquel Morey
Antoni Gili
Jaume Mayol
Climent Obrador
Mª Pilar Lucas
Joan Pastor
Guillem Artigues
Guillem Bisquerra
(Administrador)

COL.LABORADORS :

Jeroni Ginard
Pere Pep Gil
Pep Catalá
Pere Gili
Sebastià Tous

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :

Carrer Sant Salvador, 2.
Tel. 56 20 20 - ARTA .

IMPRIMEIX :

GRÁFIQUES LLEVANT
Carrer de Ciutat, 55
Tél. 56 26 04 - ARTA .

Dipòsit Legal, P.M. 57-1969 .

NACIMIENTOS:

Día 25 de septiembre.- Patricia Cabello Molina.- Hija de Francisco y de Agustina.- C/. Pep Not, 2.

Día 8 de Octubre.- Antonia Juan Pons.- Hija de Gabriel y de María.- C/. Son Servera, 8.

Día 12 de Octubre.- Francisco-Javier Fernández Vives.- Hijo de Manuel-Francisco y de Apolonia.- C/. Amadeo, 20

Día 11 de Octubre.- Saul Gascón Alventosa.- Hijo de José y de Francisca.- C/. Sombra, 3.

Día 16 de Octubre.- Rafael Mayal Cruz.- Hijo de Fernando y de Rosa.- C/. Costa y Llobera, 10.

Día 18 de Octubre.- Caterina Carrió Vives.- Hija de Miguel y de Antonia.- C/. Rafael Blanes, s/n.

Día 17 de Octubre.- Nicolau Fla-

quer Febrer.- Hijo de Jaime y de Antonia.- C/. Abrevadero, 4.

Día 25 de Octubre.- Margarida Ferrer Sureda.- Hija de José y de Francisca.- C/. Son Servera, 4.

MATRIMONIOS:

Día 22 de Octubre.- Jaime Esteva Rosselló con María Sancho Carrió.

Día 29 de Octubre.- Luís Tomás Pujalte Vilanova con Micaela Sastre Fallet.

DEFUNCIONES:

Día 5 de Octubre.- Francisco Vivancos Alcázar. C/. Huerto, 9.

Día 6 de Octubre.- Jaime Alzamora Llabrés.- C/. Parras, 13.- "Capaller", "Cama".

Día 20 de Octubre.- María Alzina Pons.C/. Figueràl, 35. "Guideta"

Día 23 de Octubre.- Gabriel Sancho Cursach. C/. Sta. Catalina, 36. "Blai".

Día 27 de Octubre.- Margarita Massanet Guiscafré. C/. Pou Nou, 13.- "Monja Sòla".

Día 27 de Octubre.- Pedro Alzamora Pons. C/. Na Crema, 15.- "Terres".

La Dirección y Consejo de Redacción de "Bellpuig" no se responsabiliza del contenido ideológico de los artículos de sus colaboradores o redactores.

XERRIM-XERRAM

QUINA FETA amb lo de l'aigua No ho podíem creure, però la carta de l'Ajuntament ho posava ben clar. S'ha de bullir durant 10 minuts i després deixar-la reposar, abans d'empèlar-la. Però lo més fotut d'això és que ara "vox populi" diu que de dolenta no en té res. I perdonin els responsables, però si bo és prevenir, millor és abans de donar alarma assegurar-se de què aquesta és absolutament necessària. O és que hi deu haver qualque membre de la junta de Sanitat que té accions per devers una embotelladora d'aigua?

QUE DEU ESSER això de SOLARIUM ?. Tres solistes, que mos volen presentar a la Caixa de Pensions?. Creim que d'exposició normal no en té res per la propaganda que en fan, i més tractant-se dels qui l'any passat ens presentaren els "plats locos", dels quals mai arribàren a saber si eren els plats o els qui els feren, els més locos. Dia 19, tots a veure per a jutjar-los.

EL MES QUI VE pareix inevitable que ens pugim la betzina, però nosaltres hem trobat el remei per-què la baixin molt més que abans de la crisi.

Llegiu bé les nostres instruccions:

- 1ª No anar al futbol amb cotxe.
- 2ª No anar mai al cafè en el vehicle propi.
- 3ª Estar un any complet a treure els autos de les cotxeries. I així veureu com a poc a poc els que fan el gran negoci amb l'importació, van fent ofertes de combustible més barat cada dia, fins que les betzineres pa-

reixeran tendes de "saldos", i els qui la tenen gratis per els seus jates i avions, l'hauran de pagar com noltres.

Groc i Negre.

NOTICIARI

Textos: G. Bisquerra

FOLKLORE

De autèntica fiesta pagesa puede considerarse la velada que se celebró el pasado día 5 en la Plaza del Conquistador, organizada por la agrupación local de "Ball de Pagès", "Artà balla i canta".

Por temor a la lluvia que por la tarde amenazaba con caer, se inició el baile en el cubierto de la Plaza del Mercado, empezando con desfile de los pequeños (numerosos pequeños que se inician en este típico baile tan nuestro) y también los no tan pequeños, siendo todos muy aplaudidos por numeroso público que llenaba el local.

Empezado el "ball obert" se hizo necesario ampliar la pista de baile debido a la afluencia de gente que salió a bailar, y

con este motivo se decidió salir al aire libre, o sea en la plaza, montándose en pocos minutos los aparejos que conllevan las orquestas y los bancos para el público. Así que hubo continuado la fiesta, bailando al son de las diferentes agrupaciones, (había representaciones de diferentes pueblos vecinos) se obsequió a todos los presentes con una abundante y preciosa "bunyolada" y bebidas refrescantes, haciendo las delicias de los reunidos.

En fin, vaya nuestra enhorabuena a los organizadores de esta magnífica velada, y también al numeroso público allí congregado, ya que demuestra con su presencia el sentir de un pueblo que conserva sus tradiciones.

INTERESA INSTALAR TELEFONO EN ARTA

SI ALGÚN ABONADO

DESEA DESPRENDERSE DEL SUYO,

ROGAMOS SE DIRIJA A:

MARGARITA MOREY, C/ R. BLANES, 7 - ARTÀ

BESØG OLE PÅ
DANSK BAR KNOLD OG

Miguel Gili Flaquer

tot

(DANSK KØKKEN)

Camino Vecinal de Génova, 37
Teléf. 40 11 48

San Agustín
Palma de Mallorca

ESTABLECIMIENTOS

Parece que, según nos han informado, en breves fechas se va a establecer en Artà una Óptica, en la calle Ciutat. Esta noticia nos alegra ya que Artà requiere tener estos servicios que evitan desplazamientos a Ciutat. Ojala se instalasen otras cosas, también muy necesarias.

L'ANY DE LLUC I

EL SANTUARI DE SANT SALVADOR

A principis d'estiu el Centre d'estudis Teològics de Mallorca demanava a la nostra Parròquia una col·laboració, en motiu de l'any de Lluc (Centenari de la Coronació de la Mare Déu de Lluc) respecte a la pastoral del nostre Santuari de Sant Salvador.

Creim que pot ésser interessant que els nostres lectors puguin llegir aquest petit estudi que va ser ja publicat damunt la revista "Comunicació" (nº 27-28, Juliol-October 1983)

Aquest Santuari que data del segle XIII, en un principi dedicat al Salvador i més posteriorment a la Mare de Déu de Sant Salvador, depèn i ha estat sempre baix la cura directa de la parròquia de la Transfiguració del Senyor d'Artà.

En torn del santuari i de la Mare de Déu hi gira un gran moviment de religiositat popular mariana. Sant Salvador és pels artanencs, d'aprop i d'enfora, qualque cosa més que un santuari, ja que representa la seva identitat com a poble. És la "més dolça i santa i posada" com diu l'himne de la Mare de Déu que canten tots ja des de petits amb gran entusiasme.

"El poble puja l'escalonada del santuari joiell d'Artà", segueix l'himne. I és una autèntica realitat: dies feiners i, sobre tot diumenges i festes, la gent puja a visitar i a encendre un ciri a la Mare de Déu. Al costat del cambril hi ha una habitació on es guarden les "promeses" dels devots. Avui ja va mancabant molt la costum de portar a la Verge records de favors rebuts, però, així i tot, la gent segueix fent promeses, des d'els malats o persones amb dificultats fins els més joves que volen aprovar el curs. Pot ésser tot això una barreja de fe-religiositat popular-màgia-superstició.

La Mare de Déu de Sant Salvador és la patrona del poble. Cada any, el dia 7 d'Agost, es celebra la seva festa litúrgica. Aquest dia, l'horabaixa, els cristians pugen al santuari a celebrar l'Eucaristia, que sol ésser molt viscuda i participada. Per a preparar aquesta festa es celebra un Nove-nari, durant els nou diumenges anteriors, i que deriva del segle XVIII.

Es també el santuari lloc de visita privilegiada pels turistes que gaudeixen d'un panorama singular. És curiós també el fet de que hi ha persones del poble que visiten la Mare de Déu amb una regularitat diària.

Respecte a la vida sacramental i pastoral del santuari, hem de dir que té una gran importància i que està sempre en connexió amb la Parròquia i les directrius de l'Església de Mallorca. Esmentarem alguns punts que es celebren al Santuari relacionats amb aquest punt:

-Cada diumenge o dia de festa, el capvespre, se celebra una missa a que acudeix un nombre variable de gent. Aquesta missa normalment sol tenir -ja que famílies o persones concretes ho demanen- un sentit d'acció de gràcies a la Mare de Déu.

-També en aquesta Eucaristia, i aprofitant el lloc i l'hora, es celebra amb prou freqüència la 1ª Comunió de molts infants del poble i en certes ocasions de fora poble.

-Pràcticament tots els matrimonis dels artanencs i alguns del pobles veïnats es celebren al santuari.

- Des de fa alguns anys es celebra, el dia de Pentecostés, una diada pels malats i vellets del poble, amb la celebració de la missa, i, en algunes ocasions, amb la celebració comunitaria de la Unció dels Malalts. Sol ésser una festa ben animada i emotiva. Per a molts d'ells és l'única ocasió que tenen durant l'any per a visitar la Mare de Déu. En aquesta ocasió la imatge de la Verge és col·locada baix del presbiteri perquè tots, sense dificultats, puguin venerar-la.

-Les dues processons litúrgiques que es celebren a Artà tenen el seu punt de partida en el santuari: el dia de Rams es celebra la benedicció de rams a la castra de Sant Salvador i després es baixa per l'escalonada cap a la Parròquia. Igualment, el dia del Corpus, es celebra l'Eucaristia i, acte seguit, es baixa en processó cap a l'Església parroquial.

Per altra banda, el recinte emmurallat del santuari es presta a tot tipus d'actuacions i presentacions religioses, folklòriques i populars:

-per Nadal un grup ben animat de joves representa un: "Betlem vivent" en el que gairebé hi participen tots els nins i nines del poble.

-per les festes de Sant Salvador s'organitzen recitals de música popular o altres representacions folklòriques i culturals a les que acudeix gran nombre de gent de tota la comarca.

Per acabar, destacaria -des un punt de vista molt subjectiu- un aspecte positiu i un altre negatiu que ofereix el Santuari de Sant Salvador:

L'aspecte negatiu, que sortosament es va superant, és que la devoció un tant fanàtica pot fomentar un tipus de religiositat màgica i supersticiosa que impedeix una fe arrelada en l'evangeli i en la comunitat eclesial. Per a molts pot ser una realitat sèria aquesta expressió que es sent qualque vegada: "molta gent va a Sant Salvador, però no s'atura a la Parròquia". Crec, no obstant, que molta gent sap col·locar en el seu degut lloc la devoció a la Mare de Déu, sobretot la gent que més participa en la vida de la comunitat eclesial.

L'aspecte positiu que jo destacaria és el vincle d'unió que suposa per a tot el poble Sant Salvador i a la Mare de Déu. Les diferències i les divisions, normals en un poble com Artà, es fonen quan tots es troben plegats a la casa de la Mare com a "noble fillada" que sap que la Mare "sempre ens escoltarà".

Caldrà, doncs, valorar i potenciar aquest espectacle essencial que ofereix el santuari dins la vida del poble i també pels qui viuen enfora i al mateix temps caldrà anar mentalitzant el poble perquè no oblidí mai que, si Maria és important, ho és perquè és la Mare del Salvador.

L'equip parroquial

LA PÈREGRINACIO D'ARTÀ A LLUC DE L'ANY 1909

Día 10 d'octubre de l'any 1909, a l'acomplir-se els vint-i-cinc anys de la Coronació de la Mare de Déu de Lluc, un gran estol d'artaneücs anà a Lluc en carros, diligències i gales.

A la fotografia es poden veure entre altres el rector d'Artà, Mn. Gabriel Salvà i el Pare Pere J. Cerdà, ambdós de felix recordança.

Ser felix...Com? _____

(XII)

Llàgrimes

Sempre m'han impressionat de granat les llàgrimes vessades per persones de forta personalitat i ben acostumades a suportar els trets més amargs que la vida ens presenta. Me sembla que tothom té dret a dir el seu patiment o manifestar la seva alegria amb el signe càlid del plor.

Els plors de les persones, pens, deuen esser trocets de la nostra ànima que volen sortir afora per a dir el seu missatge. Cada llàgrima porta un intens feix de penes, alegries, decepcions o esperances que necessiten aflorar per a no rebentar dintre del cor.

Tots ploram amb més o menys freqüència.

Tots tenim el delid de viure sense temors ni angúnies.

Tots volem canviar el gemec dels plors amb joiosos somriures.

Tots hem sentit el regust salat de les nostres pròpies llàgrimes.

Ploram quan el cor sent un dolor intens; o quan l'enyorança ens recorda la distància dels que tant estimam; o quan la malaltia o bé l'accident inesperat s'emporten a l'altra vida els nostres familiars o amics.

Hi ha llàgrimes de joia, llàgrimes de soledat, llàgrimes d'enyorança, llàgrimes d'emoció o llàgrimes de pena. Són quasi

sempre el llenguatge càlid dels sentiments, de tot allò que ens fa persones.

No cal amagar les llàgrimes com si ens fessin persones febles o amargades. Són, tan sols, l'expressió d'un cor que sent el delid d'estimar o sofreix les repinyades de la pena o vol expressar la veritat del seu interior.

Valdria la pena aclarir quants plors hem sabut compartir i quantes llàgrimes hem sabut aixugar dels nostres veïns, amics o germans. Els plors poden oferir-nos l'ocasió per consolar una pena o compartir una alegria.

Gregori Mateu Estarelles.

DE LA COLÒNIA DE SANT PERE

EL SOU DELS CONSELLERS (UNA PAGA QUE MOLTS VOLDRIEN)

El que avui pens dir és un assumpte que amb tota honestedat crec que he de ventilar, amb tots els respectes, amb la màxima objectivitat possible, però també amb la major fidelitat a la veu del poble que, a nivell de carrer, de tertúlia, de reunió d'amics, de bar, s'ha deixat sentir, encara ara, entorn al tema del sou dels nostres Consellers.

Els polítics a l'hora de les eleccions, consulten al poble, diuen que la seva veu compta molt, demanen la col·laboració dels ciutadans, conviden a expressar la voluntat de govern de la gent mitjançant el vot... Tot això està molt bé, crec que ho han de fer, però no estaria gens malament que manteguessin aquesta actitud de voler saber el parer dels seus representants, durant els quatre anys que dura el seu govern.

Es per això que avui he tingut la gosadia de dir als nostres governants de la Comunitat Autònoma, que pensa la gent senzilla, el poble, dels sous que ells mateixos s'han assignats. Amb aquest article, no pretenc posar-me cap ploma al capell, ni dir als nostres Consellers com han d'actuar en el futur, simplement tract de fer-los arribar la veu de la gent del carrer.

He consultat moltes persones, he recollit l'opinió d'obrers i estudiants, joves i vells, pagesos i professionals; naturalment no he fet cap Referèndum, però també és ben cert que totes les respostes que a continuació transcriure són ben reals, vull dir que no les m'he inventades i que per tant són dignes d'esser tengudes en compte. Vull fer constar també que bastantes de les persones amb les que he parlat m'han dit: "M'agradaria que això arribàs a les orelles dels nostres governants, però no sé com fer-ho". Jo les he contestat que això és molt bo de fer, i que gràcies a la Democràcia que entre tots hem volgut, ara és possible dir el que pensam sense que per això ens hagin de tancar a la presó.

Però anem al tema. La pregunta clau és aquesta: "Què penses del sou que guanyen els Consellers".

La majoria opina que no han fet gens baix; se suposa que és perquè ells mateixos s'assignen, dins unes normes naturalment, lo que han de cobrar. La gent diu que si estam en temps de crisi i restriccions no tenen per què haver de "xupar" tant quan hi ha molta altra gent que pilla prim.

Bastants opinen que tres milions i mig per any a cada Conseller tampoc és una xifra desorbitada sempre i tant nò tenguin més remuneracions per altres conceptes, cosa que, la majoria de la gent, pensa que és així.

Són molts els que afirmen que el que les preocupa no és tant la quantitat de pessetes, sinó més aviat el fet de saber si les se guanyen vull dir si fan feina de bondeveres, si el càrrec que ocupen, és el prioritari entre els seus altres quefers, etc.

Totes aquestes respostes volen dir que la gent ha obert els ulls, que ningú dorm a la palla, que tothom està enterat de les coses... encara que també, per desgràcia, se constata el sentiment d'impotència de moltes persones que diuen: "Ja pots protestar ja, tanmateix no aclariràs res; ells se fan el plat i el se mengen".

Fins aquí les respostes més generalitzades de la gent del carrer. Ara Srs. Consellers i Govern tot de la Comunitat Autònoma, deixau-me dir el que deia el Profeta Joan Baptista: No exigieueu més de lo just contentau-vos amb la vostra paga, la de Consellers, predicau amb l'exemple, treballau pel poble, serviu-lo, no l'empreu per servir els vostres propis interessos. Si el que cobrau, trobau en consciència que és just, enda-

vant, però guanyau-vos el pa -com fan molts- amb la suor del vostre front, que això no es cap afronta, al contrari, vos farà mereixedors de crèdit davant els ciutadans.

Avui m'he pres la confiança de donar-vos consells(a voltros Consellers) i ho he fet perquè els escolteu, ja que la veu del Poble és sagrada, no en va deien els antics llatins: "Vox Populi, vox Dei".

NOTA; No cal dir que el sou del qual es parla a l'article, se refereixen naturalment al dels Consellers amb cartera.

Andreu Genovart

VIATGES millor

G.A.T. 820

C/. Binicarella, 12.- Tel 58 55 15/52 GALA MILLOR
Carretera Cala Gulla -Tél. 56 40 17 Cala Ratjada

IMPORTANTE

Para todas las salidas del R.C.D. MALLORCA, durante la actual liga, VIATGES MILLOR en combinación TUR AVIA, le facilitará billetes avión, hotel y entrada que en cada caso se publicará.

TEL AVIV

8 días, 64.100 Ptas (H. 5 estrellas, 72.440)

JERUSALEN

8 días, H. 3 estrellas, 65.750 ptas, con desayuno

EGIPTO

Clásico en avión, 8 días, 88.900 Ptas. pensión completa Hotel de 1ª.

EL CAIRO

8 días, 59.900 Ptas.

CRUCERO POR EL NILO

A todo confort, 112.900 Ptas. pensión completa

MOSCU-KIEW

8 días, 89.900. H. de 1ª. pensión completa

LOS BALKANES

15 días, 102.900 Ptas. H. 1ª. pensión completa

RUMANIA

8 días, 45.900 Ptas. H. 1ª. pensión completa

INDIA-NEPAL

15 días, 188.900 Ptas. H.1ª. pensión completa

TAILANDIA (JAPON)

15 días, 267.900 Ptas.H.1ª. pensión completa

CHINA (HONG'KONG)

16 días, 286.900 Ptas. H.1ª. pensión completa

TURQUIA (ESTAMBUL)

8 días, 46.900 Ptas. H.1ª. pensión completa

CUBA

10 días, 79.900. H.1ª. pensión completa

PARA OTROS PUNTOS DE EUROPA, ETC....
CONSULTENOS

Relato de unas matanzas

per Pere "Claret"

Nota de Redacció: Por error de original, este trozo que reproducimos tocaba ir seguido del publicado en el número 52 y antes del publicado en el número 55. Rogamos disculpas.

(Continuación al número 52)

El matador no se paraba, deshaciendo el animal, teniendo un ayudante a su lado para que le fuera cogiendo las piezas así como las iba apartando o trayendole lo que necesitaba, el cual iba a buscarlo. Por ejemplo: cuando tenía que quitarle la cabeza solía pedir "un plat p'es cap" y así "un plat p'es fetge" "un plat p'es cor i es lleu", "un padaç net", etc. lo que repetía en voz alta el ayudante, lo que mi esposa ya había dejado preparado el día anterior y que era servido al momento. Al tener que sacar las tripas pedía "S'arer", el que ya está preparado con hojas de col dentro donde era puesto el mondongo. Después era llevado a la vera del estercolero encima de una mesita donde dos mujeres mayores, o una mayor y otra joven se ponían a limpiar los intestinos y estómago, empleando agua templada, naranjas de "porc" o sea verdes, sal y vinagre, dándoles unas cuantas pasadas.

Al terminar de "aprimar" la "xuia" y al haber, "cuixots" ya separados del animal, nos poníamos a "desnossar" o sea separar la carne del hueso, a la que previamente habíamos quitado los trocitos de grasa y los que tenían algo de sangre, dejando el hueso con un poco de carne los que poníamos, con sal dentro de una tinaja y servían para hacer "bullit d'osos de porc" que junta con patatas y algún moniato está riquísimo.

La "xuia" del vientre solíamos dejarla para comer frita o "torrada", a la cual separábamos la grasa hasta la "veta" de la carne.

Al terminar de "capolar" la manteca, lo que hacían con la "llosa con los agujeros grandes" la cambiaban con la de los pequeños, poniéndose a "capolar" la carne que tendría que ser la sobrasada.

Entretanto las chicas y alguna mujer mayor, iban

preparando lo que llamabamos "es berenar", que consistía en "sopes mallorquines" a las que se le ponían trocitos de lomo y trocitos de tocino, con lo que eran riquísimas y un segundo plato de "frit de matances", el cual se componía de patatas, pimientos colorados, trocitos de hígado, trocitos de lomo y especialmente las "costillas dolçes", las que al separarlas del cerdo ya se entregaban a la cocina, y fruta. Todo estos exquisitos manjares iban acompañados de vino tinto de Ca'n Moyà.

El que se cuidaba de la manteca, cuando esta estaba hecha, solía quitar "es calderó" del fuego poniendo otro y así sucesivamente hasta terminar con la misma. Había años que si el cerdo era grande (generalmente pasaban los 200 kilos) se ponían dos calderos al fuego, de los cuales se encargaba del cuidado la misma persona. Al estar quitado del fuego y haber dejado de hervir, dos personas cogían una tela llamada "fogacer", de las empleadas para hacer el queso, la que cogiendo una a cada lado y poniéndola extendida encima del "ribell emb brec", o sea el mismo empleado para que el animal vertiera la sangre el momento de ser sacrificado, al que ya habían limpiado, entonces, generalmente un hombre, iba vertiendo la manteca líquida encima del "fogacer", que, al aguantarlo un poco flojo, hacía bolsa en medio cayendo la manteca colada dentro el lebrillo. Al terminar de verter toda "la calderonada" empezaban a dar vueltas a la tela en sentido contrario uno de otro, quedando los restos que no se habían derretido uno de otro, quedando los restos que no se habían derretido dentro la tela la que se exprimía hasta sacar todo el líquido posible, para lo cual había unas grandes tenazas de madera en forma de cuchara con las que se apretaba el paquete que se había formado.

(Continúa en el número 55)

C. S. SALVADOR

VOLEY

Després de dos mesos de preparació i entrenaments, començarà sa lliga de voleibol, s'equip des club de S.Salvador, es dia 20 d'aquest mes de novembre.

Se començarà amb molta de força, perque es partits jugats a sa pretemporada han donat un resultat molt esperançador per fer un bon paper.

Aquest partits són:

C.S.S.Salvador -Villafranca (3-1)

Villafranca- S.S.Salvador (3-2)

C.S.S. Salvador -Badia (3-1)

Badia -C.S.Salvador (2-3)

J. Bunyola -C.S.Salvador (2-3)

J. Petra -C.S.S.Salvador (3-2)

El jugadors fitxats de moment són:

Pau Cabrer, Miquel Ginard, Jaume Coll, Joan Infante, Pedro Riera, Miquel Pastor, Tomeu Martí, Pep Alzina, Joan Bernat, Rafel Gili, Jaume Flaquer, Ricard Lopez, Ferran Liesegang i Toni Tous.

(continua plana 8)

Plantilla equip "voley-bol".

SOMBRA

ARTA 3- SANTANYI 3

*** ¡Qué desconcierto!, ¡Qué barullo! y ¡qué caos final!

*** Toda una serie de despropósitos se juntaron para perder un punto contra el equipo más malo que ha pasado por "Ses Pesqueres", no de este año, sino incluso del año pasado.

*** Muy pocos jugadores en el banquillo: J. María; Suárez, Rodri (al parecer con fiebre), Santa, Genovart; Planas, Mira, Maimó; Agustín, Serra (Amer) y Russo. Además en el banquillo el nuevo entrenador Sr. Gomila y el portero suplente C. Ferrer.

*** Muchos pitidos por cierto sector de público que se dedicó a increpar a los jugadores, e incluso a aplaudir los goles del contrario.

*** Se chutó poco a puerta, a pesar de los tres goles (conseguidos por Maimó 2, y Suárez de penalty), y se defendió peor y para remate la serie de jugadas nerviosas que se sucedieron entre Maimó y Genovart y que acabaron con el empate definitivo.

*** Fallo J. María en el segundo gol forastero, pero también es verdad que en los primeros 5' había tenido que intervenir en varias ocasiones por despistes defensivos locales.

*** Se jugó muy lentamente y si bien se luchaba, era más un juego de corazón, que un juego de cabeza.

PLANAS.- Pundonor y fuerza. ¡Qué cunda el ejemplo!

SOL

MANACOR 1- ARTA 1

*** Excelente resultado, no previsto a "priori", pero que una vez finalizado el partido sabe a muy poco, ya que el "líder" en este encuentro fue sin lugar a dudas, el Artá, que impuso su disciplina y su ley.

*** Se pudo ganar, ya que el Sr. Alemany, trencilla de turno, nos escamoteó un penalty, y nos anuló un gol por supuesto fuera de juego de Agustín, pero, ¿lo hubiese anulado si hubiera sido el Manacor?.

*** Mucha disciplina, y sobre todos ellos, dos valladares: Santa en la defensiva y P. Amer en la delantera.

*** ¡QUE GRAN GOL MARCO!

*** Un dato a destacar, en todo el partido, el Manacor tiró tres veces a puerta, el gol, el penalty que paró muy bien J. María, y

un chut de Bauzá que también repelió J. María.

*** Si los jugadores siguen jugando como lo hicieron en Manacor, nos quedan excelentes tardes de fútbol en "Ses Pesqueres", y en los desplazamientos.

*** A esperar pues que sirva de relanzamiento, y que la moral del equipo aumente a pasos agigantados, y lo que el otro domingo eran críticas, se vuelvan alabanzas.

MAYOL

Visto "desde" el matadero

+++ Desde que "Salem" volvió al Artá, por lo menos se salvó un punto.

+++ Desde que Sebastián lo miraba tan negro, ¡cómo se nota la disciplina del equipo!

+++ Desde que al Artá le faltaba un jugador, no dudó en acudir a uno del Ferrutx

+++ Desde que P. Amer juega como el sabe, ¡qué bien lo nota el conjunto!

+++ Desde que el Artá empató en Manacor, ¿Cuántos años hacía que esto no sucedía?.

+++ Desde que esto pasó, será porque "Salem" le ganó la partida a Julve.

+++ Desde que el Bellpuig sigue perdiendo, ¿No será que algunos componentes en vez de jugar pierden sus pocas facultades riñiéndose unos a los otros?.

+++ Desde que en los encuentros de juveniles ciertos "colegios", quieren seguir siendo los protagonistas, ¡qué mal sigue marchando este "colegio"!

+++ Desde que existen estas peñas, lo primero es participar, lo segundo ganar (si se puede), y lo que no entra en planes son las discusiones personales.

+++ Desde que se repescan a los locales, damos este empujón de ánimo a toda la directiva del Artá para que sigan por este buen camino.

+++ Desde que la luz ilumina más o menos como toca en el campo, parece que todo se empieza a ver más claro.

+++ Desde que el Ferrutx sigue ganando ¡cómo se nota la organización de una gran peña! -Amistad y compañerismo, y como dicen por el local social, a quién no le guste, que se marche.

UNA DOCENA

BASQUET

(ve de plana 7)

També hi ha noves de la secció de basquet que ja du 3 partits de competició en la categoria Senior Provincial i els resultats han estat:

S.S.Salvador -Escolar (53-38)

Hispania -S.S.Salvador (79-46)

S.S.Salvador -Patronat (49-65)

De moment sa partit en manca força ja que els resultats aconseguits se haguesen pogut millorar haguent estat un poc més ben preparats físicament, encara que hi ha que tenir esperances que aquesta millora siga prest ja que enguany se vou un equip més conjuntat i se nota que hi ha passat una temporada per damunt.

Seguirem informant.

RESULTADOS

6-7 de Noviembre

Cardassar 1- Artá 0 (ben)

Badia 4- Avance 0 (alv)

Avance 0 -La Salle M. 8 (inf)

Felantix 1- Artá 0 (juv)

Ferrutx 2- Perlas 0. 1 (peñas)

Tenis 2 - Bellpuig 1 (peñas)

Artá 3- Santanyí 3 (3ª N)

13-14 de Noviembre

Benjamins y alevines. Descanso.

Sallista 1- Avance 3 (inf)

Artá 3- Campos 1 (juv)

Bellpuig 1- B.J.F. 3 (peñas)

Sa Volta 1- Ferrutx 2 (peñas)

Manacor 1- Artá 1 (3ª N)